

MARS & MERCURIUS SYMPOSIUM

Woensdag 23 oktober 2019

Grote Zaal van het auditorium Generaal-Majoor Koot kazerne te Stroe.

Aantal deelnemers: 250, waarvan 60 M&M leden.

MARS EN MERCURIUS

Slagvaardig en Betrokken

Titel: Landoptreden in een nieuwe wereld!?

M&M voorzitter Peter Pietersen opent het symposium en verwelkomt leden en gasten en speciaal twee leden van M&M België,

Dagvoorzitter kol. Ir. Mietta Groeneveld leidt het symposium in. Zij vertelt de reden van het symposium: de wereld verandert, defensie verandert en de landmacht ook. Defensie en landmacht bevinden zich op een strategisch kruispunt met nieuwe uitdagingen zoals instabiliteit aan de buitengrenzen van Europa, Russische en Chinese ambities en het feit dat steun aan de NAVO voor elke bondgenoot niet meer even vanzelfsprekend is. Dit alles tegen de achtergrond van snelle technologische veranderingen, grote demografische ontwikkelingen, een globaliserende wereld en een veranderend klimaat.

“Verandering in het veiligheidslandschap” was de titel van de eerste voordracht door Mr Joep Wijnands, directeur-generaal Beleid Ministerie van Defensie.

Behalve wat kol. Groeneveld al genoemd had accentueerde Mr Wijnands: de verzwakte multilaterale wereldorde, de te verwachten bevolkingsexplosies die door de economie niet worden bijgehouden, de veranderde mens-machine verhouding ten gevolge van de kunstmatige intelligentie, de geopolitieke ontwikkelingen (Rusland en China), het economisch protectionisme en de veranderingen in het arbeidsperspectief in Nederland. Daar komen nog bij: het klimaat, militaire infiltratie in de ruimte en offensieve anti-satellietactiviteiten.

Wat betekent dat voor Nederland bij een potentieel conflict?

- Achterhalen van oorzaak en aard van het conflict en de wijze van optreden daartegen.
- Trachten om met andere Europese landen een eigen plaats te vinden, de V.S. paraplu is minder vanzelfsprekend.
- Extra aandacht voor wat er gebeurt aan de randen van Europa met snelle bevolkingsgroei en zwakke economieën waardoor meer jongeren hier hun heil komen zoeken, vooral in de steden en kustgebieden.
- Bedenken dat de Nederlandse handel een derde deel van onze economie betekent. Onze handel is afhankelijk van goede netwerken en goede verbindingswegen onder andere de Perzische Golf.
- De wereldwijde technologie- en informatica-revoluties zijn gevoelig voor criminele acties.

Dit alles vraagt om herstel van de soliede basis van Defensie na de periode van achterstand. Daarnaast als nieuwe visie bij Defensie: niet alleen de grondwettelijke hoofdtaken gedegen uitvoeren, maar ook ons weerbaar maken tegen onzekerheden door aanpassingsvermogen en vernieuwde prioritering. Samenwerken en draagvlak vergroten. Opmerkelijk was dat bij budgettair tekort functionaliteiten opgeheven konden worden. Zou herijking te prefereren zijn?

Brigadegeneraal Jean-Paul Duckers, directeur Kennis & Ontwikkeling bij het Commando Landstrijdkrachten was de tweede spreker met als onderwerp: "Veranderend Landoptreden".

De spreker geeft deze verandering weer met een aantal steekwoorden zoals: onvoorspelbaar, complex, hybride, in alle domeinen simultaan, kunstmatige intelligentie, onbemand, precisie en letaliteit, grotere reikwijdte. Je moet begrijpen wat er aan de hand is: "The greatest danger in time of turbulence is not the turbulence itself, but acting with yesterday's logics".

Wij hebben te maken met een andere generatie en met andere opleiding. De Russische beer heeft niet stil gezeten. Hij en de andere problemen vragen een vernieuwde krijgsmacht met een aanpassend vermogen en nieuwe capaciteiten. Complexiteiten vragen om een complexe oplossing. Adaptiviteit vraagt om leren, innoveren, verder ontwikkelen. Landoptreden betekent altijd: multi domain operations, hoog technologisch waar dat kan, hoog tempo, grote afstanden en extra aandacht voor verstedelijkte gebieden. Oorlog kan dichterbij zijn dan je denkt, niemand ziet het en niemand wil het zien, maar je moet wel wat doen.

Hoe gaan we dit bereiken?

- Founded force, een gezond basis. Van de drie hoofdtaken komt onze eigen bescherming het eerst.
- De landmacht van overmorgen werkt aan adaptiviteit en CD&E (Concept Development and Experimentation), dat ook werkt tegen een beer met lange poten en scherpe nagels.
- Extra financiële middelen voor een Territorial Experimentation Center.
- Opleiding en training. Intensiveren van nationale en internationale samenwerking
- Versterken van de verbinding mens-technologie.
- Defensie denkt nog veel dat ze alles zelf en alleen moet doen. De militaire mindset moet opener zijn naar civiele partners.

2

De derde spreker is LKol Gwenda Nielen, beleidsmedewerker op het ministerie van Defensie. Zij spreekt over "Veranderend type conflict: hybride – cyber – kwetsbare samenleving".

Zij toont een filmpje dat de titel van de voordracht illustreert:

- Non military center of gravity
- Avoiding open military confrontation
- Cyber and information as the principle domain
- Under the legal threshold of war
- Creation and orchestration
- Against means, methods and tactics.

Hoe kunnen we hiermee omgaan? Wij worden uitgedaagd om de strategische wereld om ons heen te zien in termen van:

1. Het fysieke domein van land, zee, lucht en ruimte
2. Het digitale domein van informatie en cyberspace
3. Het cognitieve domein dat de menselijke perceptie bestuurt.

Hybrid warfare: are we ready? Nee, wij zijn niet in staat om het gevecht vandaag te voeren.

Hoe komt dat?

1. In plaats van een continuüm van conflicten moeten we binair gaan denken in termen van oorlog en vrede. Binair wil zeggen: in paarsgewijze tegenstelling.
2. Wij focussen te veel op de fysieke dimensie van grootschalig gevecht in een hoog geweldspectrum.
3. Wij zijn te veel bezig met de middelen in plaats van denken in effecten en invloed
4. Wij zijn te veel gericht op reactief en correctief handelen in plaats van proactief en preventief.
5. Wij proberen de veiligheidsproblematiek te begrijpen met generieke modellen. We moeten een eenvoudiger benadering hanteren, die wel gebruikt kan worden om complexiteit te begrijpen.
6. Maak een scherper onderscheid in de drie hoofdtaken, die elkaar nu in de praktijk overlappen.
7. Onze homogene organisatie waarin ieder op dezelfde manier wordt opgeleid leidt tot groepsdenken en een beperkte scope.
8. Geïntegreerd denken is moeilijk voor ons bereikbaar en moeilijk los te laten.
9. Wij moderniseren in plaats van innoveren.

Maar er zijn ook kansen:

- Investeren in capaciteiten in het informatiedomein (sensoren, analyse, effectoren). Dit is relatief goedkoop en resulteert op korte termijn in inzetbare capaciteit.
- De jongere generatie heeft de juiste competenties en mindset om het informatiedomein te exploiteren.
- Onze mensen zijn relatief hoog opgeleid en cultureel sensitief
- Wij zijn te klein om een groot verschil te maken, maar kunnen met het verder ontwikkelen van specifieke niche-capaciteiten een cruciale rol spelen.

3

De vierde voordracht wordt gehouden door generaal b.d. Tom Middendorp, voormalig commandant der Strijdkrachten. Titel: "Klimaatverandering en veiligheid".

Gen Middendorp is de man, die de praktijk heeft meegemaakt en verleden, heden en toekomst in oenschouw neemt. Hij noemt zijn voordracht ook "a main driver for change".

Traditioneel werkten wij met symptoombestrijding, reageren op wat je ziet. Nu gaan we reageren op oorzaken, understanding, en zijn we bezig met inhoudelijke zaken als technologie (kunstmatige intelligentie en robotisering) en klimaatverandering zoals in Uruzgan: "klimaat en conflict" waarbij het pas rustig wordt als het probleem van de verdeling van het water wordt opgelost.

De klimaatveranderingen geven grote risico's: extreme weersomstandigheden, natuurrampen, watercrises. Dat komt het meest tot uiting in de toch al drogere gebieden waar dan ook nog de bevolkingstoename uit de hand loopt. De vraag naar water en voedsel neemt toe terwijl de voorraden afnemen: op 1 augustus is alles al opgegeten wat de aarde in een heel jaar produceert. IMCCS (International Military Center for Climate Security) ziet grote effecten zoals de bevolkingsgroei met name in Afrika en Azië, vooral aan de kusten, in deltagebieden en in mega-steden. Om water vast te houden worden er 3600 nieuwe dammen gebouwd maar dat is wel ten nadele van landen stroomafwaarts.

Je kunt uitrekenen waar de conflicten zullen ontstaan.

- Gebieden waar door klimaatverandering overbevolking ontstaat. Migratiestromen.
- Geostrategische risico's. Smeltende ijskappen. Havens worden overstroomd. Andere handelsroutes ontstaan zoals langs de Noord in plaats van via Suez. Een Bahama eiland is al weggevaagd.

Consequenties voor Defensie:

- Als grootste energieconsument moet Defensie meer self-sustaining worden.
- Defensie moet een platform zijn voor innovatie, vergroening en duurzaamheid. Een voorbeeld van innovatie is om in woestijngebieden water uit lucht te halen.
- Laat Defensie een volwaardige plaats innemen in the golden triangel: defensie – bedrijfsleven – kennisinstituten.

PANEL DISCUSSIE onder leiding van de dagvoorzitter Kol.Ir Mietta Groeneveld.

- Moeten wij naar een Europees leger?
Antwoord (Mr Wijnands): als u bedoelt naar een opeenhoping van taak-specialisten dan komt de vraag naar de haalbaarheid. Beter lijkt uitbreiden en intensiveren van de samenwerking met de huidige partners zoals België, Frankrijk, UK, Duitsland en Denemarken. Deze landen willen niet zozeer het eigen leger opheffen maar wel samenwerken.
Antwoord (Gen. Middendorp) Europa moet meer de eigen tanden kunnen laten zien, zonder op te kijken naar Amerika, dat nu meer naar Azië kijkt. Wij moeten minder afhankelijk zijn van de VS. Geef de eigen defensie industrie meer kansen, de capaciteit is er.
- Wat denkt u van de aanvallen op ons info-domein?
Antwoord (Mr Wijnands): adequaat antwoord geven, offensiever kijken, meer straffen.
- Wat doet u als er een tank Litouwen binnenrijdt?
Antwoord (Mr Wijnands): reactietijd verkorten, meer zorg voor de hybride variant, zorgen dat Rusland niet de Europese Unie uit elkaar gooit, bekijken of artikel 5 toegepast moet worden of niet. Denk na voor je de deur naar Rusland dicht gooit, we zouden nog wel eens bondgenoten kunnen worden.
- Hoe denkt u over het streven naar adaptiviteit?
Antwoord (Gen Duckers): Voor de toekomst zijn er goede mogelijkheden maar zorg voor een goede security, attentie voor wat er mis kan gaan.

4

Arnhem 29 oktober 2019

Hans Stevens

Lid M&M Oost en

lid Werkgroep Defensiebeleid en Krijgsmacht van de Gezamenlijke Officieren Vereniging.

